

# KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

**Előfizetési díj:** Egész évre 12 frt., felévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethető: a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedésében.

Egyes szám ára 5 kr. o. e.

Szerkesztői szállás: belső-fordulca 129. sz.

Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett 2. sz., az emelet hátsó részében.

**Hirdetési díj:** öt hasáboltságon sorolt 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. belyegdíj.

**Hirdetési felvétel:** Helyben a szerkesztőségben, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11. sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse, officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche

Annoncen-Expedition Stuttgart.

Nyitási sora 20 kr.

## A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy íven jelenik meg; előfizetési díj 1872 szeptember-decemberre 4 forint oszt. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

### Erdély viszonyai.

Tán nem lesz időszerűtlen, ha most, midőn ismét egy új törvényhozási ülészek külsőben állunk a fennebbi cím alatt a **Bánffy Albert** báró által még m. évi december 12-én, tehát a mult országgyűlés vége, felé miniszterelnök **Lónyay Menyhért** grófhöz intézett, azonban csak közelébb közzétett emlékirattal foglalkozunk.

Az őszinte szó mindig figyelemre méltó, kivált ha világos látással párosul és jóakarattal veszi eredetét; sőt ha mindjárt az illető tárgy vagy ügy iránt feltűnő előszeretettel tükrözne vissza, avagy éppen némi keserűséggel is volna vegyítve.

Miután közállapotaink még mindig a keletkezés, készülés stádiumában vajúdnak s helyes, célrányos rendezésükről most kell gondoskodnunk, miután a jó vagy rossz megoldással szerfelett fontos, életbevágó érdekek állnak szoros kapcsolatban, bármely jószándokú figyelemzést agyonhallgatni sem nem lehetséges, sem nem kívánatos.

Különösen az erdélyi sajtónak kiváló sürgős feladata, előadásban kötelessége minden egyes hangot megfigyelni, mely Erdélyre nézve megszólal, következőleg az említett füzeteket sem mellőzheti hallgatással, de sőt örülnie kell, ha egy-egy érdekes eszme megpendül; jaj annak az ügynek, melyről még a legközelebb érdekeltek is „bőlesen“ vagy botorul hallgatnak. „Néma gyermeknek anyja sem érti szavát!“

Mit használ nyakig begombolkozni, buskomor léptekkel föl- s alá járkálni, duzzogni, zsémbelni, de világosan, határozottan ki nem mondani, hol fáj, mi hiányzik. Ellenkezőleg, a ki igazat ki tudja mutatni, az zörgessen, s ha kell követeljen.

Az említett kis füzet márcsak azért is figyelmet ébreszt és érdemel, mert egy a törvényhozás legközelebbi történetébe avatott országgyűlési volt képviselőtől, a közügyek iránt melegen érdeklődő, s a közigazgatás terén jártas, összeköttetéseinél, vagyoni állásánál fogva is tekintélyes hazafittól ered.

A nemes báró emlékirata azon részében, melyben az erdélyi ügyek politikai oldalát érinti, s az a tényleg történeti mulasztásokat sorolja elő, nem minden alap nélkül mintegy bánatos visszatekintéssel mutat rá azon az önrendelkezési, bárha fogvatékos joggal természetesen együtt járó előnyökre, melyeket Erdély saját magára való tekintettel is, de főleg egy nagyobb, magasabb közös érdek javára azon ohajtással és reménnyel adott fel, hogy a közös, együttes főérdek mellett, sőt éppen ennek céljából megemlékeznek illető irányadó körökben azon kisebb érdek-részletekről is, melyek számbavételével a mellett, hogy a magyar összhasa megszilárdulását előmozdítják, az egyetemesség keretén belől az erdélyi részek javát is eszközölni, emelni képesek. Szóval, gondot fordítandak arra, hogy a mit Erdély az önrendelkezési tényleg feladott, az a nemzetgazdászati, az anyagi gyarapodás és közművelődés felvirágoztatása, által visszapótolhatassék.

A t. szerző bizonyára nem azért hozza

fel mindezeket, mintha banna, sajnálna, hogy Erdély külön állásáról lemondott, sőt ellenkezőleg, azért fejtegeti a mondottakat — tán kellenél több aggodalmassággal, — mert az anyagi tényleg várt vívmányokra nézve táplált remények még nem teljesültek, s az elfogadott teljes „Unio“ dacára oly kivételek tartanak fenn mind e mai napig, melyek sem az ohajtott teljes honegységgel, sem a jogegyenlőséggel összhangban nem egyeztetethetők.

A nemes bárótól, valamint minden más gondolkodó politikustól — azt hisszük — távol áll azt állítani, mintha Erdélynek valóban speciális érdekei volna, mintha külön erdélyi kérdés léteznék; ezek voltaképp akkor sem léteztek, midőn Erdély tényleg különült és kormányozta magát. Az együtvértózkodás ösztöne, szükségérte még akkor is élt a nemzet lelkében, s minden, sorsára döntő befolyást gyakorolt államférfiát ez egy eszme vezérelte. Ő csak azt látszik kiemelni akarni, hogy az nem szolgálja a közös haza előnyére, hogyha a visszacsátolt erdélyi részek állása az egész irányában mostohává hamupipókeszerűvé alakulna. S ebben csakugyan igaz van.

A varandó általános reformok következtében egész Magyarország közkormányzata gyökeres átalakuláson megy keresztül, kívánatos volna tehát, hogy ezen reformok foganatosításakor az erdélyi részek nem speciális érdekei — a mint magokat némelyek helytelenül kifejezik, mert ezek, mint már említettük, nincsenek, hanem százados különlete folytán fejlődött s ma is meglevő, nem ignorálható sajátságos viszonyai, — mert ezek csakugyan vannak — tekintetbe véssenek.

Erdély azért egyesült az anyahonnal teljesen fentartás nélkül, mert nem akarhat külön államot képezni az államban, nem ohajthat Magyarország gyöngesége, Achilles-sarka lenni, hanem — a mire kétségkívül hivatva van — erőssége, végvára; de hogy ez lehessen, szükség, hogy ereje, melylyel az összhasa gyarmolításához járulni akar, járulnia kell, megtörés, bénítás helyett gyarapíttassék, fokoztassék és biztosíttassék.

Az egyesülés mindenekfelett azon közös nagy érdek miatt jött létre, hogy a kölcsönös támogatás által mindkét rész nyerve, s évezredes magyar jellegüket kölcsönösen és közösen inkább megőrizhessék és fentarhassák, s anyagi és szellemi előhaladásukat is együttesen több sikerrel fejthessék ki.

Ennyit tartottunk szükségesnek az említett emlékiratnak az általános politikát tárgyzó részére nézve fölemlíteni, teljesen meglevén győződve, hogy az Erdélyben még ma fennálló kivételek mihamarabb meg fognak szüntettetni, s hogy a foganatba veendő reformmunkálatoknál mindazon sajátságokra tekintettel lesz a kormány és törvényhozás, melyeket ignorálni világos kár nélkül éppen nem lehet.

Legtöbb súlyt szerző ur az anyagi kérdésekre fektet, a melyekhez aztán sok avatottsággal szól; de ezekről jövő alkalommal.

Pest, szeptember 7.

0. Az események néha nagyon is gyorsan váltják fel egymást, és így meg-megtörténik,

hogy a mi e pillanatban még tény, az a jövőben merőben megváltozva áll előttünk.

Igy jártam én is, mult levelem irásakor. Azt állítam tudniillik, hogy a távozandó **Bittó István** helyébe még nem szemeltett ki az utód, helyett ez, már néhány óra múlva az esküt is letette.

A hosszas kombinációnak és várakozásnak különösen az vette elejét, mert főleg **Deák** nyilvánítá azon meggyőződését, miszerint az igazságügyi miniszter karszékét egy pillanatra sem lehet betöltetlenül hagyni.

Innen e hirtelen változás, azért nevezetelt ki utódja még a király Berlinbe utazása előtt.

**Pauler** egész erővel szentelendi magát új tárczájának, és az igazságszolgáltatási eljárásra nézve lényeges módosításokat szándékozik javaslatba hozni, mi végből különösen azok véleményét fogja meghallgatni, kik az ide vonatkozó törvények végrehajtása körül birkak gyakorlati tapasztalatokkal.

**Trefort** kinevezetése kultus- és közoktatási miniszterre nem lepett meg; az ő nevét már **Eötvös** halála után emlegették, hanem akkor vonatkozott elfogadni a tárczát, míg most engedett a személye iránt nyilvánult bizodalomnak, akár minő csipős megjegyzéseket tegyenek ex professo: az itteni ellenzéki lapok, **Trefort** — még vagyunk győződve — a maga helyén lesz, és fontos hivatásának meg fog felelni.

A trónbeszédet ismeri már ön közönsége, valamint a fogadtatást is, melyben egy a **Deák**-párti, mint az ellenzéki sajtó által fogadtatott.

Az igazgatókódok előtt száraznak tűnt fel a trónbeszéd, mert ők a phrasistákat szeretik, — hanem a phrasisták kora lejárt s a tettek ideje bekövetkezett.

A trónbeszéd komoly, férfias hangon van tartva, — hű tükröt tartja előnkbe a hazai állapotoknak, egész sorát jelöli meg a végzendőknek, melyet ha látunk szinte megdöbbenünk, s ösztönt meríthetünk belőle arra, hogy a roppant teendőikkel szemben, félre téve holmi párt-minutiákat, egész erővel lássunk a roppant munkához, melynek sikerétől hazánk boldogsága függ.

Megirtam utolsó levelemben, hogy — legalább addig — a sokat rebesgetett fusióról szó sem lehet, s csak az a kérdés: mervé, vagy engedékenyebb állást foglalandnak-e el a pártok?

Részletekről e tekintetben még nem írhatok, mert még csak most van minden készülődés, annyit azonban — általánosan véve — merek állítani már ma is, hogy a pártok állása egymással szemben — legalább az eddigi előjelekből ítélve — nem leend egészen mervé, sőt talán némi engedékenységre, közlekedésre is nyújt kilátást, — mint íram azonban néhány nap múlva alaposabban; tájékozhatjuk magunkat.

### A magyar király és osztrák császár fogadtatása.

Berlin, sept. 6.

A magyar király és ausztriai császár, a szász koronaherceg kíséretében ma este 6 órakor ide érkezett. A potsdami új pályaudvar elfogadó terme ausztriai, magyar- és német színű zászlókkal volt díszítve. A peronon a 2-ik testőrgárda ezred egy zászlóalja volt díszőrségül felállítva, zenével és kibontott zászlóval. Vilmos császár, a koronaherceg legidősebb fiával, valamint a királyi ház többi hercegei — mindnyájan ausztriai egyenruhában, a Szent-István-rend nagy szalagjával, és az aranygyapjas-renddel — már 6 óra előtt megjelentek a királyi elfogadó szobában, jelen voltak ezeken kívül: a mecklenburgi, badeni, weimari nagy hercegek, a coburgi, anhalti, altenburgi hercegek, valamint több, ittlevő német fejedelem, hg. Bismarck a Szent-István-rend szalagjával, az osztrák-magyar követség attachéi, gr. Károlyi nagykövet, és az első követségi tanácsos, báró Münch, ki Roederannig

utazott a császár elé. Megjelentek még: Wrangel és Moltke tábornagyok, a tábornoki kar, és a legfőbb udvari méltóságok.

A vonatoknak a pályaudvarba megérkezésekor a diszszázad teljesíté a katonai tiszteletet, és az ezred zenekezt az ausztriai néphymnust játszva. Ferencz József császár, saját porosz gránátos ezredének egyenruhájában öltözve, kiugrott a waggonból, a feléje siető Vilmos császárhoz ment, szívólyesen megölelte és megcsókolta azt; erre Vilmos császár üdvözölte a szász koronaherceget; ezután mindkét császár ellépdelt a felállított diszszázad homlokzata előtt, mire Vilmos császár átment a magas vendégnek a Ferencz császárt gránátos ezred rapportját. A koronaherceg, a főbb kir. hercegek és a fejedelmek üdvözölése után követték a diszszázad közvetlen előjárójának, valamint a diszszázadot kiírdelt Manteuffel tábornoknak bemutatása. Erre mindkét császár ugyanegy négyfogatos kocsiában a brandenburgi kaput át, a hársfasorok alatt a kir. palotába kocsizott. Közvetlenül kísérték őket: a koronaherceg, a szász koronaherceg, a kir. hercegek, a jelenlevő fejedelmek, ezek katonai kísérete, és egyéb hozzátartozói.

A király ő felsége kíséretében levő gr. Andrássy magyar honvéd egyenruhában volt öltözve, az utcák az egész uton nagy számu nép által voltak ellepve, mely a két uralkodót utjukban lelkesült felkiáltással kísérte. A pályaudvarban való legszívveljes üdvözlések mellett igen örömteljes képet nyújtott azon jelenet, midőn a magyar király az ifjú Frigyes Vilmos herceget, a koronaherceg fiát köszöntö barátságosan. Este 7 órakor a király-császár látogatást tett Sándor császárnál az orosz követségi palotában, innen mindketten ebédre mentek a kir. palotába. Mielőtt királyunk az orosz követségi palotába ment, ő felsége, Anguszta császárné és a koronaherceg neje üdvözlelt egymást a kir. palotában. Ezen üdvözlés ép oly szívvelyes volt, mint a két császár találkozása a pályaudvarban. A Sándor császár látogatására menőben császár király ő felségét gr. Andrássy és Manteuffel tábornok kísérték. A látogatás csak egy negyedóraig tartott.

A két császárnak az orosz követségi palotából a királyi lakba kocsizása alkalmával Ferencz József császár Sándor császár mellett jobbról ült. A nyílt kocsiában menő két császár az egész uton lelkesült éljenzessel és rokonszenves kiáltásokkal üdvözöltet az utcákat sűrűn ellepő embertömeg által. 7 órakor családi ebéd volt a királyi palotában.

Vilmos és Sándor császárok, a királyi család összes tagjai s az itt jelen levő fejedelmi személyek 5-én este megjelentek az opéra-színházban. 6-án reggel Sándor császár egymagában sétakocsizást tett az átlakerten át. Visszatérte után elfogadta Wrangel és Moltke tábornagyokat, valamint számos magasabb katonai személyeket s erre audienciát adott. Délfelé Sándor császár s a nagyhercegek Vilmos császárnál, valamint a badeni hng és hngnővel látogatásokat tettek, s erre ők, valamint a koronaherceg is a Sándor császár testőrezred laktanyájába mentek.

A „Nordd. Allg. Ztg.“ a három császár találkozását egy vezércikkben ünnepelvén, ezeket mondja: A három uralkodó találkozásával minden kétségnek el kell oszlani és aggályoknak meg kell szűniük, mert eme találkozásban a világ-béke magasztos kezessége lép a népek elé. Az igéret megtestesülése, hogy a német nemzet új birodalma a béke birodalmával tekinthető. Minden német szívnek áthatva kell lennie a büszkeségtől és örömtől azon gondolatnál, hogy a haza fővárosa színhelyül szolgál a koronás fők eme magasztos találkozásának.

### Eredeti tudósítás

A nagyváradi országos dalárünnepély.

N.-Várad, Szept. 6.

Dél előtt 9 órakor volt a „közös darabokból“ — a próba a reformatusok templomában, Erkel, Huber

és Abrányi zeneszerző tekintélyek vezetése mellett. Ennek befejeztével, a dalártestületek kiküldött képviselői megalakították a „bírói bizottságot.” Tagjai lettek: Erkel, Ábrányi, Reményi, Engessel, Székacs, Baumgarten, Hulinyi; póttaggá: Inglicsholzer. Azután a versenyre jelentkezett 8 dalegyletnek lón eldöntve a versenyzési sorrendje sorsvázás által. Elő versenyzőnek esett a pécsi daltestület, másodiknak a n. kálai, harmadiknak az ungvári, negyediknek a „kolozsvári dalkör”, ötödiknek a debreczeni, hatodiknak a kolozsvári, „Hilaria” hetediknek a h.-m.-vásárhelyi és utolsónak a pesti „nemzeti dalkör”.

Esti 7 órákor kezdetét vette a versenyzés a szinkronban.

Annak szoros bírálatába, hogy melyik daltestület minő sikerrel versenyzett, nem bocsátkozom, csak is kíváncsi vagyok a kitételek akarom felemlíteni.

A bírák elfoglaltak helyüket

Megkezdte tehát a versenyzést a pécsi Kistűz szabadoszaggal. Etelek el „Daira magyar” versenytáncbunkit. A közönség háromszori kihívás, lap és éljenzéssel nyilvánította tetszését. Valóban meg is érdemelte. A sorrend közepén a „Fügény föld”-en állt ott áll a 32 tagból álló Erdély magyar daltestülete, „Közönség”-et dalkör. A közönség éljenzéssel fogadta a „kedves testvére”-ket. Mint egy villámderék, a szunyadót, úgy rázza fel a hatalmas daltest a közönséget, míg a következő perczben méla piányon eldandul. A még csak sejdülő meglepetés rendkívül volt.

A közönség tetszését 5-szöri kihívással, taps, éljenzés és úrrázattal nyilvánította.

Hasonló eredménnyel fejezte be a versenyt, a versenytánc zeneszerzőjének vezetése mellett, a pesti „nemzeti dalkör”.

Azt, hogy a 3 dalegylet közt, hogyan lesznek kinsztandók a Nagy-Várad felkesz holgyeinek pályadíjai, majd kimondja hétfőn a kritika.

Verseny után az „Ottó kert” fogadta el a dalárokat, hol a pesti, kolozsvári, ungvári és sáros-pataki és a helybeli katonai zenekar változtatva működtek. Toistok toistokat értek. A pesti és kolozsvári dalárokhöz intézett felköszöntő egy pár sora: „Ugy képzeltek titeket, mint az egymással versenyző régi Rómát és Carthagót; úgy képzeltek titeket, mint szép két lányt, mind a kettőt szerettem, mind a kettőt szeretném megcsókolni!”

Csak 12 óra inett: haza dalárok és pihenjétek a nagy munka után.

## September 7.

Déli 11 órákor ismét öszszpróba. Esti 7 órákor nagy zene-hangverseny több műkedvelő és 5 daltestület által. Ennek végeztével az öszszes dalár testületeknek estélye az „Ottó kert”-ben, hol a szokásos jó kedv nem hiányzott.

## September 8.

Déli 11 órákor a pesti népszínház és az országos dalár-egyesület javára búcsu-hangverseny, rendezve a pesti művészek által.

A műsorozatot a „kolozsvári dalkör” kezdette meg:

1. „Gyermek álma” octettel, Hann M., mely compositum a pesti művészek által nagy elismerésben részesült, és
2. „Dalszabadság”-gal Marschnertől.

Működtek még Ellinger F. k. a., Reményi Ede és Plotényi, Sipos Antal zongoraművész, és a pesti dalkör.

Csete György.

## Legujabb táviratok.

Berlin, sept. 7. A „Spen Ztg.” ezeket írja: Európa jelen hatalmi viszonyai a császárok barátságos találkozásai által érinthetetlenek fognak nyilváníttatni, és ezzel a béke az emberek óhajja szerint

## TÁRCZA.

### Dr. Szabó József emlékezete.

#### II.

Ez elvből kiindulva Dr. Szabó József semmit sem kárhoztatott jobban, mint a hivalkodást, a hazafiság palástja alá rejtőző restséget. Semmit se utált inkább, mint a galát könnyelműséget, a mely melettségül és ürügyül használva a nemzet jövőjé sorsa iránti kétségbeesést, tele marokkal prédálta őseitől rászállott örökséget. Az volt szokott szava járása, hogy „az ilyenek a valódi hazaárulók.”

1852-ben vissza tért Kolozsvárra, és itt hivatalosán élve, részt kezdett venni ismét a közdolgozókba; mindenütt a hol csak fellépett, a közsegi képviselők termében, úgy mint az egyházmegyei gyűléseken, társadalmi vagy politikai kérdésekbe, közoktatásra, vonatkozó vita k zásiókban vagy közérdeklő anyagi állatok tárgyalásában, mindenütt és mindig a közügyekhez alkalmazkodás politikájának határozott híve volt.

1853-ban a kormány épen a Dr. Szabó működése és ajánlata folytán a kolozsvári orvossebszi tanintézet újraszervezésében a boncztan tanszé-

évtizedekre biztosított. Gróf Andrássy tegnap este hosszabb látogatáson volt herczeg Bismarknál.

Zágráb, sept. 7. A tüzőltök ünnepélyéhez Temesvár-Arad-Kanizsa-Sopronból, s az alsó- és felső ausztriai, krajnai és stíriai tüzőltök-testületek majdnem mindnyájan meg fognak jelenni.

Berlin, sept. 7-kén. A tempelhofi térségen Ágoston, württembergi herczeg parancsnoksága alatt ma tartott hadiszemlére, melyen a herczegek, herczegnők, fejedelmek és gróf Andrássy (honvéd-formaruhában) jelen voltak, — megjelentek: az ausztriai császár és az orosz császár együtt, egy kocsiában, a német császár elejők vágatott és átadta nekik az ordre de bataille, míg a csapatok tisztelegtek, háromszoros „hurrah”-t kiáltottak, az ausztriai és orosz hymnust játsza a zenekar. Erre megkezdődött az elléptetés, melynél az ausztriai császár és az orosz császár illeő eredeiket vezényelték elő. A közönség nagy tömegben csoportosult; a hadi gyakorlat színhelye nagyszerű volt.

A mai reggeli lapok üdvözlők az ausztriai császár megérkezését A „N. Ztg.” ezeket mondja a többi közt: A császár látogatása reánk nézve annak bizonyíték, hogy ő az új német állapoton nem ütközik meg. Az új német császárság nem az előbbinek folytatása. A császár látogatásával a barati érzület szép bizonyítékát adja nekünk, mely reánk nézve nagyértékű és a mi minket megörvendeztetett.

Mi nemetek is szívünkbeli szerencsét kívánunk a császárnak, kinek sok német faju alattvalója van kikkel, valamint velünk az irányzatok és az emberi műveltség gyümölcsei közösek; ugyanazon szellem élteti és vezeti őket és minket. Az ő állami feladatuk más, mint a miénk; nekik épen Austria jólété érdekében német szellemi műveltséget kell tanusítani ok, ése az nagy feladata az Austriába levő 8 millió németnek.

Mi azt kívánjuk, hogy Austria erős legyen, tekintélyt élvezzen, virágozzék, és velünk jó egyetértésben maradjon. Az Ausztriai vezérállamférfiak, kiket a német nép becsül, megérdemlik a bizalmat, mert nem beszélnek mást, mint a mit gondolnak, és valódi odaadással, menten a személyes önzéstől, hazájuk javára törekednek. Azoknak idehivatása nagyobb politikai szilárdságot és világosságot tanusított és alkalmas arra, hogy a császár jelenlétét még eredményesebbé tegye.

A „Spen Ztg.” — utalva azon combina-tiókra, melyek ezeltől, III. Napoleon idejében minden fejedelmi találkozóshoz fűződtek, — ezeket mondja: Itt nics azokból semmi. A találkozás majdnem családi jellemmel bír. Most nincs nyoma semmi új vállalatoknak, melyek az európai börzset tespedésbe taszítják.

## Berlin sept. 4.

A német császári család tagjai már mindnyájan Berlinbe érkeztek, sept. 5-én megjön Bismarck hg is Varzinból, úgy szintén Gortsakoff hg. Miklós orosz nagyherczeg már napok óta itt tartózkodik s Vilmos württembergi király és neje Olga látogatása is bizonyosnak tartatik. A kisebb német államok fejedelmek, Lajos bajor király kivételével, testületileg fognak megjelenni.

Mindenki figyelmé Berlin felé fordul, lesz találgatás és combinató böven, bár valószínű, hogy az itt találkozó uralkodók és államférfiak egyike sem fog sietni a titkok kikürtölésével.

Az utcákon (főleg a Frigyes-utcán) végnélküli sorokban katonaság vonul el harsogó zene mellett; a hangversenyek terméiben harci kürt, harci riadó, a színházakban harczjátékokat rendeznek; az ifjuság lengő zászlókkal, harci dalokat énekelve, vonul ki a zóldbe.

Az I-ső gárdaezred szemléjén, melynek sorai felett a király és ugyancsak 1870-ben Pá-

két elkülönítette a szülésétől. Sz. ez utóbbit tartotta meg, és erről 1858-ban átlépett a kór- és gyógytan tanszékére, a melylyel együtt a Károlyina országos közkórház igazgatóságát is átvette. Két évvel később 1860-ban ő felsége kinevezte a kolozsvári orvossebszi tanintézet igazgatójává, és felruházta a kir. tanácsosi címmel. Mennyire érdemelte ki és bírta Szabó minden rendeknek és osztályoknak tiszteletét és bizalmát, arról tanusodik, hogy Kovács Miklós erdélyi püspök önnlga még 1850-ben az Erzsébet-aggház igazgatóját bízta rá; a mikor gr. Mikó Imre nagy lelkű kezdeményezése után 1857-ben az erdélyi muzeum kezdett létesülni, Szabó ott volt az első alapítók között s 1859. végén az alakító közgyűlés megválasztá ellenőrnök, és a midőn 1861-ben gr. Lázár Miklós az alelnök tisztéről lemondott, a közgyűlés csaknem egyhangulag ruházta e díszes állást Dr. Szabó József-re; e mellett 1852-től 1855-ig mint kormánybiztos elnökolt a helybeli r. kath. főgymnasium érettségi vizsgáin, 1865-ben a Kolozvárt alapított zalog-kölcsön in ézei részvényársulata alelnökévé választotta, és noha ez állomások egyikén se mulasztotta soha kötelességét, mégis elérkezett arra is, hogy tágas körű orvosi gyakorlatán kívül, a kolozsvári rom. kath. egyházmegye ülésein mint választmányi tag, hasonló minőségben a kolozsvári takarékpénztár vezetésé-

ris előtt a Champ de Mars terén szemlélt tartott, Németország legünnepeltebb ezredét képezi s azért meghívására maga Vilmos császár (ki lábbajából már felüdült) a korona és más herczegeken kívül Moltke, hadügyminiszter Roos, Wrangel tábornok, Miklós orosz nagyherczeg és számos más katonai kitünőség jelent meg s a teljes díszben felállított katonaság a számos érdemeikkel és katonai díszruhával pompázó főtisztek sorai szép látványt nyújtottak. A leleplezés előtt Roggo tábori lelkész tartott beszédet, melynek következő végzavai tüntek fel nekem leginkább „Singet mit Freuden vom Sieg in der Hütten der Gerechten. Die Rechte des Herrn behält den Sieg.” A császár engedelmé folytán az előszertartások után zeneszó mellett megtörtént a leleplezés. A szobor tetején egy nagy orosz lány hirdeti a batrak elesét, oldalt és a talpki ki van rakva 600 ércztáblával, melyekre az elesettek nevei vannak vésvé. A császár ezután még rövid szemlélt tartott az ezred felett, többekkel bizalmas szóváltásba ereszkedett s végül Pape lovagot és tábornokot mint az első gárda ezred 70 évi vezetőjét szívélyesen megcsókolván, a fényes közönség eloszlott a császár éljenzése között.

Sept. 5. Az orosz császár fogadtatása igen szívélyes volt. Sándor császár, a ki, valamint a nagyherczegek, a porosz tábornoki díszruhát viselő, a királyi ház öszszes herczegét megölette. Erre a két császár és a nagyherczegek legelőbb is a császári palotába mentek. Ide megérkezve, Sándor császár kiugrott a kocsiából, és a „Sándor császár” nevet viselő ezred díszőrség elére állt. Miután mindkét uralkodó ellépdelt a csapat homlokzata előtt, következett a századnak szakaszonkénti elléptetése, mely alkalommal Sándor császár vezénylőként oldallépésekben haladt. Erre Vilmos császár visszatért a palotába. A délután folytatában Sándor császár látogatást tett a királyi család herczegnőinél.

A két császárnak az orosz követségi palotához megérkezésekor, azok a „Sándor császár”-ezred ott felállított díszszázadának tisztelegését fogadák. Alig érkezve meg a lakosztályba, Augustza császárné látogatást tett az orosz császárnál; mit aztán a koronaherczegné és a többi királyi herczegnők látogatása követett. Fél órával később Sándor császár Vilmos császárt látogató meg. A nép sűrű tömegekben állt az utcákon és lelkesülten üdvözlé a fejedelmeket. Frigyes Károly ma délben ide visszsaérkezett.

Sept. 6. Az orosz császár ma d. e. Vilmos császárral meglátogatta gárdaezredét; annak lakatnyájában és a tisztek által rendezett reggeliben öszszott.

Királyunk ő felsége a berlini kastély egy-nevezett királytermeiben fog lakni. Ezek a kastély középső részében fekszenek a széles terrace fölött a kert homlokzatán, honnan ő felségének folyvást a legszebb kilátása leendő ő felsége tulajdonképeni lakása öt nagyobb és egy háló-teremből fog állani. A folyosóban, mely a termekbe vezet, a hohenzollerni történelmi személyek életnagyságu festvényei jó márvány-szobrokkal váltakoznak. Egy asztalon Jeromos király szobra áll. Napoleon ajándéka 1810-ből. Az úgynevezett öszlopös és a francia terem a fogadó helyiségek. Az elsőben van felállítva a hircs zöld malachit-edény, Miklós czár ajándéka, 245 meter szélességű quadratban. A következő teremben tünik fel a virágos selyemmel átszőtt szőnyeg és a drága butorok, ezek közt egy gazdag szekrény, egy hernhuti asztalos munkája, mely 16000 tallerra becsültek. A lakszoba kisebb és igen kényelmes; kék butorok és falépitmények. Itt vannak a szép flórenczi mozaikasztalok. Az ezt érinő hálóterem kékel van drapírozva. A kastély piacán áll III. Vilmos lovagszobra. Ennél fog tartatni a nagy takarodó. Ezer zenész fog játszani. Sarokarmester fogja őket vezetni a Ferencz József erdből. A magyar király díszőrségét ugyanez ezred

ben, a városi közügyek intézésében mint közsegi képviselő, tevékeny és sikeres részt vegyen, nem is említve azon számtalan apróbb vállalatot, a melyet tekintélyével, befolyásával és pénzáldozataival támogatott és segített.

Szabónak két fő jellemvonása volt, az egyik az volt, hogy ő mély vallásos érzülettel bírt; a második a családi életben nyilvánult: benne a család-apa és házigazda mintaszerű példányát tiszteltük.

Szabó Kolozvárt nyílt házat tartott. Minden vasárnap és néha más ünnep estéjén is válogatott társaság gyűlt Szabó házához. Késéget nem szenved, hogy egy hazi kör kedves és vonzó voltára kiváló befolyással van a házi asszony. Dr. Szabó háza e tekintetben is ritka áldását élvezte a gondviselésnek. A mi e társas kört különösen jellemezte, az volt, hogy számúze volt belőle minden oly isőtöltés, a mely bármely tekintetben, ha csak némileg alól látszatott is volna lenni azon a magos színvonalon, a melyet az emelkedett lelki házi gazda maga eleibe tűzött volt. Politikai és társadalmi napi kérdések megvitatása, tudományos tárgyakról folytatott eszmecsere, irodalom és művészet volt rendes anyaga az élénk társalgásnak, a melyben a jelen voltak egyenlő érdekekkel vettek részt, a melyből soha ki nem fogytak és a melylyel nemcsak az időt töltötték, hanem kiki a maga módja szerint bővítette is ismereteinek körét, tisz-

fogja képezni s még a személyes szolgálatra is ez ezred kiszolgált katonáiból kerestek ki szolgákat. A császári termekből párhuzamosan, a kastélyudvar irányában, hasonlóképp mintegy öt-hat terem következik, melyek mintegy előszobául fognak szolgálni azon tanácskozási termeknek, melyekben a kísérő államférfiak fogják teendőiket végezni. Ezek is szépek, de egyszerűbbek. A kastélytól nem messze fog elhelyeztetni ő felsége szolgálati személyzete. A hadsegédek és katonai kíséret, valamint Andrássy, Braun titkos tanácsnok, Hoffmann osztályfőnök stb. részére az udvar felé ugynevezett lovag-lakokat rendeztek be. A nagy ebéd a sokat emlegetett „fehér teremben” fog tartatni. Ez 500 terítékre van számítva.

## Német városok.

### Köln, sept. 1.

A régiebb német városok, a történelmi nevezetességu helyek, külalakra, épületeiket, utcáikat tekintve, mint megannyi testvér hasonlítanak egymásra — Midőn Nürnberg utcáin jártunk, azt veltük, hogy a középkor napjait éljük, melyek oly híven tükröződnek vissza, majd minden házról, templomról, nyilvános kútról, utcázról, piacról. A nép is, mely a hetivására bejött, igen rég-es szabásu öltözeteket viselt. A nagyszerű két domban, a szent Lőrinc és szent Sebald egyházakban, a protestantok is megtartották, a régi szenteknek faragott és ecsetelt képeit, mintha nem is történt volna még meg Carolostadius képüldözése. S illúziókat még élénkebbé tette a városi kinváltató kamra látogatása. Láttuk itt az egykori rabvallatás iszonyu eszközeit. Közöttük a vasszűzet, mely még régi helyén áll. Vezetőnk megnevezé az utolsó rabot, kit ezen vasalakba bezártak, hogy annak hosszú éles szegei, fejeit, mellét átjárják. A vasszűz köpenye alól az elvérzett tetem egy mély verembe zuhant, s onnan vitetett a temető helyére. A vasszűz földalatti kamrában áll, több ajtó vezet oda, melyeket elzártak, nehogy az elítélt jajveszékése a földalatti üregből kihangozzék. A kivégezést megelőző éjszakát, a kinak mellett kellett töltenie, egy erre készített keserves ágyon. Egy más kamrában a kinzó bölcse áll. Ez nagy teknő, mely bölcseket ringatható, s fejpárnája, derekálja, s oldalai éles vasakkal kirakvák. Ott van a kinpad régi köteleivel, melyekkel a rabokat kinyújtották. Ott egy másik eszköz, a spanyol ló, egyenesen álló magas vastalb, melynek felső része éles, erre ültették a vádlottat, s lábaira nehéz súlyokat kötöttek, stb. . . Midőn feljött e sötét helyről, azt mondam: hála Istennek, hogy már világosság van! . . . Egyébként habár Nürnberg a többi régi német városok közt legjobban megtartotta ősrégi típusát, a régi, ódon házak is körül ujak emelkednek, de régi stílyben, ilyen az indóház is, s várostermeinek minden butorzata.

Lipbsében a régi város, — a belváros — körül nagy koszorút képeznek a szép uj házak. Tágas körút által a belvárostól elválasztva. E köruton van a lövonatu vaspálya. Regensburg a régi birodalmi gyűlések székhelye, elmaradt, ősi dicsősége ott késik az éji homályban. Würzburg élénkebb, Frankfurt is, de a legpiszkosabb német városok egyike. A jogászok gyűlésezték ép akkor, midőn ott voltak, azonfelül vásár is volt. A híres zsidóutcát — mely egyébként szennyesebb, mint Pesten a király-utca mellékágai, — felerészben már ledöntötték, s csakis az egyik ház sor áll még, kimondhatatlan piszokban. . . . Eszembe jutott a római Ghetto.

Frankfurtba délután két órákor érkezünk, s másnap nyolczkor elhagytuk s bejártuk tetemes részét, megtekintők nevezetességeit, de örültem, hogy távoztunk.

Muzeumok, intézetek, melyeket a városokban láttunk csekélyebbek, habár mint például Lipcsében nagyobb műbesü tárgyak is láthatók. Hanem dó-

lázta saját nézeteit. Mutatja ez is, mily elemekből állott a társadalom, a mely Dr. Szabó körül, mint szilárd központ körül jegezsedett. Ez volt aztán annak is oka, hogy a hány tudományos vagy művészeti nevezetesség fordult meg Kolozvárt, mind felkereste e kört, s így vált Dr. Szabó háza egyik gyupontjává a tudománynak, művészetnek és művelt társalgásnak városunkon, a melyet gazdája tapintata, vendégszeretete, műveltsége és nemes izlese kiválóan vonzóvá tett. A nélkül, hogy bárki önérteléből levonni kívánnék, bátran el merem mondani, tévé hozzá Finály ur, hogy alig akadunk Kolozvárt ma is polgári házra, a mely nyomdoka léphet és méltán csatolhatom hozzá azt az óhajtat, bár alakulna köztünk minél több ehez hasonló társas kör. Egyedüli biztos eszköz volna ez azoknak a házagnak és gátoknak elenyészletésére, a melyek oly élesen választják el egymástól mai napig polgári társadalmunk egyes osztályait, létező vagy képzelt, de mindenestre lonakul fel-fogott fokozatokat állítván fel, közművelődésünk rovására, oly körök közt, a melyek hivatása egy-mást kiegészíteni, és kölcsönös benső egybefonódást után követni azt a szép egészet, a melyet más boldogabb országokban a művelt középosztály társadalmának neveznek.

mokban gazdagabbak. Regensburgban a németkronaherczeg egy óra hosszat vizsgálta a dómot, s mert ez idő alatt senki más nem eresztette be, várakozniuk kellett, míg a híres herceg kijött. E várakozásnak azonban ama haszna volt, hogy igen közelről láthattuk, a leendő német császár szép, férfias, és szelíd alakját. A hadsereget vizsgálta, s a város ünnepélyesen fel volt zászlózva. A particularisták nem jó szívvel nézik azt, hogy poroszherceg tart hivatalos hadi szemlét a bajor hadsereg fölött, de apatricularisták kisebbségben vannak, a német korona örökös kedves modora, nemes lovagias fellépése, csak fokozta a bajorokban azon rokonszenvet, melyet a bajor katonák a táborból, a herceg közeléből hoztak, s itthon mindinkább terjesztettek. Az ultramontanizmus ép oly tehékeny támaszt választott magának a particularizmushoz, mint ez amabban.

De térjünk vissza a Rajnához, a híres **Coloniába**. En láttam Olaszországnak minden híresebb és kevésbé híres templomát, és a kölni dómról is igen kíváncsi voltam; de azt tapasztaltam, hogy külterjedelmét illetően nagyobbak képzeltém, s azért első tekintetre a vasutól jövet, nem lepott meg. Jobban meg kell vizsgálni, hogy teljes nagyszerűségében felfogassuk **Köln** egyéb templomai habár régiek, s egyik másik igen méltó a megtekintésre' elenyésznek a dóm mellett. A város tiszta, s a Rajna partján szép fekvésű, de Budapest fekvése mégis szebb. Az utcák is, mint régi városokban szokás, keskenyek. — Nevezetességeit megtekintettük. Gyönyörű a virágos kert — Flora — de az aquarium, nem oly nagyszerű mint a berlini, habár vannak oly egyes vízi állatai, melyek a berliniekénél nagyobbak.

Vasuton Kölnből csak Koblenzjé jöttünk, itt gőzhajóra szálltunk, hogy a Rajna mentét, melyet elébb csak a vagon ablakán át, mintegy részletekben szemlélünk, most a szabadban teljes pompájában bámulhassuk. Midőn a vonat, elébbi napokban Frankfurtból jövet, a Rajna-hídra ért Mainz alá, örültünk a szép látványnak, melyet a régi Moguntia nyújtott, de midőn tovább haladtunk Bingen felé, a Rajna parton, egyik társunk felkiáltott: Visegrád és Nagy-Maros szebb ennél. És kezdetben igaza is volt, még fel nem tártuk előttünk ama gyönyörű tájak, melyek Bingen és Koblenz közt fekszenek. A ki a Rajnán gőzhajón nem utazott, az nem bír teljes fogalommal a Rajnavidék mesés szépségéről. A nagyon kanyargó folyam, minden fordulalnál, új, gyönyörű tájképpel lep meg; regényes alakú hegytetőkön erdők felett, vagy erdők közlül régi várak és vármok néznek alá a nagy folyam partján fekvő szép városokra és falukra; melyek közt fúrge kis gőzök sietnek oda és vissza a hullámos talajon; míg a partokon jobbra is, balra is, egymást kergetik a hosszú kocsisorokat ragadó gőzmozdonyok. A Koblenz-Bingeni oldal szebb, mint a túlsó, melyben inkább a nagy szorgalommal ültetett szőlők díszlenek, s a természet vadregényessége nem oly feltűnő, mint a másik oldalon. Minden kanyarodás egy teljes, az elébbi-nitől különböző szép tájképet nyújt, oly nagy a hegység alakulásának változatossága. Ugy tetszik, minden fordulónál, hogy egy rövid de regényes környezeti tóba evezett a gőzös. Este volt, midőn Mainzba hozott „Kaiser Wilhelm“ új szép, két kényű gőzösünk. „Sz. Sajtó.“

## Értesítés

az erdélyi gazdák második vándorgyűléséről és az avval összekötendő tárlat-, ekeverseny- és eselédjutalmazásról.

Az erdélyi gazdák második vándorgyűlése folyó 1872-ik év october 3., 4., 5. és 6-ik napján lesz Dicső-Szent-Mártonban megtartva, melyre e haza minden gyakorló gazdája úgy, mint általában a gazdaság minden barátja tisztelettel meghívatik.

Ezen vándorgyűléssel a küllőmegyei gazd. egylet által rendezendő tárlat lesz összeköve.

A vándorgyűlésen ugyan mindenki jelen lehet, de tanácskozásban és kiküldésekben csak az vehet részt, ki folyó évi september 1-től kezdve a küllőmegyei gazd. egylet pénztárnokától (Dicső-Szt-Mártonba címelve) két o. é. forintért „tagsági igazolványt“ vált, mely tagsággal a fenti jogokon kívül meg a következő előnyök vannak összeköve, u. m.

1. Ezen igazolvány elmutatása mellett a vándorgyűlés tagja az első erdélyi és magyar keleti vasut összvonalain féláron fognak utazhatni;

2. A vándorgyűlés tagja a tárlat és gyűlésre vonatkozó minden nyomtatványt díjtalanul és bérmentve nyer;

3. Az igazolvány elmutatása mellett a tagok a tárlatot díjtalanul látogathatják.

Egyszersmind felkértenek a t. résztvevő urak, miszerint legfeljebb f. hó 25-ére ugyancsak a pénztári hivatalnál jelentésként, tartanak-e elszállásra igényt vagy nem? továbbá (vasuti utazás esetében) — mikor és mely állomáson fognak megérkezni, hogy kocsiukról lehessen gondoskodni.

A t. cz. kiállítók a már korábban közétett programra utaltnak, azon megjegyzéssel, hogy újabb határozat szerint, a gazd. gépek és eszkö-

zök nemcsak a csapó-radnóti, hanem a megyesi állomástól is Dicső-Szent-Mártonba s innét ismét vissza a küllőmegyei gazd. egylet költségén fog-gak szállíttatni.

### Vándorgyűlési napirend.

**Első nap** csütörtök, october 3-án: esti 5 órától kezdve ismerkedési estély.

**Második nap** péntek, october 4-én.

1) Reggeli 9 órakor a tárlat megnyitása.

2) Reggeli 10 órakor a vándorgyűlés megnyitása, és pedig:

a) Elnöki megnyitót.

b) Bizottságok választása az állat-, termény- és géptárlat, valamint az ekeverseny megbirálására

c) Bizottságok választása a következő jószágok és szőlőtelepek meglátogatására:

egy bizottság: a küllővári uradalom és gróf Degenfeld Lajos szászvesszősi jószágának és szőlőtelepeinek meglátogatására,

egy bizottság: Paget János szőkefalvi és gróf Haller Jenő s Gerendi István balázstelki szőlőtelepeinek meglátogatására

egy bizottság: Sz.-Csávás község és gogánváraljai szőlőtelepek meglátogatására

Vége egy bizottság B. Szentkereszti György hosszuaasói szőlőtelepeinek meglátogatására.

3. A vándorgyűlés alapszabálytervezet tárgyalása, előadó Gamauf Vilmos egyleti titkár.

4. Erdély szarvasmarha tenyésztésének jelen állapota, bevezeti Ladányi Sándor.

Szólészeti kérdések:

a. Melyek azon szőlőfajok, melyek a Királyhágón inneni részben haszonnal mívelhetők?

b. Mely szőlőmívelési rendszert lehetne Erdélyben minden körülmények közt leginkább folytatni?

c. Hogyan lehetne a jó s okszerűbb szőlőmívelést mielőbb terjeszteni?

Bevezeti Fekete Pál.

2. Délután 2 órakor az állattárlati jutalmak kiosztása.

**Harmadik nap** szombat, october 5-én.

1) Termény- és géptárlat bíráló bizottmányok működése.

2) Jószág- és szőlő-telepek meglátogatására kiküldött bizottságok kirándulása.

**Negyedik nap** vasárnap, october 6-án.

1) Reggel 8 órától kezdve ekeverseny.

2) Reggel 10 órakor tanácskozmányi ülés kezdődik, a különféle bizottságok jelentéseivel.

3) (Esetleg). A szólészeti kérdések tárgyalásának folytatása.

4) A küllőmegyei kölcsönös tűzkármentő társulat, ismerteti Andrassy István.

5. Indítványok tárgyalása.

6. Ülés bezárta.

7. Déli 1 órakor jutalomosztás és pedig:

a. Ekeverseny jutalmak.

b. Cselédjutalmak.

c. Termény- és gépjutalmak kiosztása.

8. Délután a tárlat javára átengedett tárgyak nyilvános elárverezése.

Kelt az erdélyi gazd. egylet igazgató választmányának Kolozsvárt 1872. September hó 2-án tartott üléséből.

**Br. Huszár Sándor, s. k. Gamauf Vilmos, s. k.**  
egyleti alelnök. egyleti titkár.

## Külföldi hírek.

**Bismarck terveiről** párisi forrásokból sok mindent olvastunk ujabb időben, legujjabban az a hír, hogy a német kancellár javaslatot szándékozik az osztrák és orosz császárok elé terjeszteni jelenlegi határaiknak kölcsönös garantírozása iránt. A „Débats“ azonban légből kapottnak mondja e hirt, minthogy sem Ausztria, sem Oroszország nem lehet hajlandó ily kötelezettség elvállalására.

**Mithad nagyvezér**, az alatt valóban bámulatos tevékenységet fejt ki. A rendőrmíniszteriumot már teljesen ujbol szervezte s a szintén reorganizált municipális testörségre nézve rendeletet bocsátott ki, mely annak hatáskörét tetemesen kiterjeszti. A tartományi kormányzókat utasította, hogy a földmívelést a leghatályosabban oltalmazzák az adószedők zsarolásai ellen, s a birodalom régi politikai felosztását villajetekre, némi módosítással, a legerélyesebben foganatosítja. — Konstantinápolyban azon fölül kereskedelmi iskolát állított, Tripolis és Aleppo közt pedig egy vasút építését kezdte meg. A nagyvezér hetenként kétszer fogad mindenkit; a kérvényeket két titkára által megvizsgálta s aazonal elintézteti. Tekintettel a rövid időre, mely kormányra lépése óta lefolyt, ez minden esetre szép eredmény. — Az angol hadgyimnizsterium meghívására két török törzstiszt indult Angliába, hogy a september 12-én tartandó hadgyakorlatokon jelen legyenek. A török főváros környékén is csapatösszpontosítások történtek hasonló célból s a Mar-mora tengeren impozans páncélhajóhad készült hadgyakorlati evolúciókra. — Galaczba f. hó 27-én

**Adye** angol tábornok érkezett s onnan a Krimbe utazik, állítólag, a krimi háboruban elesettek sírjainak megszemlélésére. Azonban tudni akarják, hogy a tábornokot nem annyira e sírok, mint a szebasz-topoli és nikolajevi erődtények és új szerkezeti ágyuk érdeklik.

Noha a **Spanyol** kormánylapok ismételve jelentették, hogy a karlisták ellen működő éjszakai hadsereg közelebb fet fog oszlatni, ennek feladata, úgy látszik, még távolról sincs befejezve. A hivatalos lap minden száma híreket hoz a karlistákkal vívott győzelmes csatákról s épp ez bizonyítja, hogy felkelők még mindig lesznek. A „Times“ azon felül tudni akarja, hogy bask tartományokban az izgatottság gyorsan növekszik s hogy a lakosságot rémülésbe ejtik a folytonos csapatmozdulatok. — A spanyol cortesválasztásoknál a reactionarius pártok egyetlen kitűnőbb tagja sem választott meg, és Serrano, Sagasta, Topete, Rios Rosas, Canovas, Alonzo Martinez, Ayala, Herrera, Silvela, Malcampo, Montecho, Camacho, mind megbuktak. E pártok közlönyei most azon hírrel vigasztalják magukat, hogy a Zorilla-miniszteriumban válság állott be, mire nézve azonban nem tudnak hitelre méltó adatokat felsorolni.

## UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, sept. 9.

— **A királyi udvart**, folyó september hó 15-ike és 20-ika között várják Budára. Az udvar itt tartózkodásáról udvari körökben kétféle versiót beszélnek. Az egyik szerint ő felségeik három hónapig maradnának Budán, míg más felől arról van szó, hogy tekintettel arra, mikép a bécsi burgot és a schönbrunni kastélyt a világiállításra várt fejedelmi vendégek fogadhatása végett tökéletes renovációnak kell alávetni, az udvar az egész telet körünkben fogja töltetni. A végeles intézkedésnek e tárgybán egyébiránt a közel napokban lehet eleje nézni.

— **Király ő Felsége utjáról** következő részleteket olvasunk bécsi lapokban; ő Felsége 5-én reggel öt órakor érkezett a bubnai indóházba, hol Holler báró helytartó és a toscanai herceg fogadták. A király előbb a toscanai herceggel fogott kezét, aztán tüstént a helytartóhoz fordult, kinek szintén kezét nyújtott s a legkegyesebben társalgott egész a továbbindulásig. E beszélgetés alatt érdekes esemény adta elő magát: egy szegényes öltözetű öreg nő közeledett a helytartó felé, kit ő Felségének nézett, és térdre állva kérte, hogy fogadja el kegyesen azon csekély ajándékot, melyet magával hozott. Tudja ő — mondá — hogy ő Felsége fontos utazásra indult, s egy isteni sugallat indította őt arra, hogy előbb szerény ajándékát átadja. Az udvari vonat hosszabban ezalatt asztalokat helyeztek s ő Felsége kíséretével együtt szerény reggelit vett magához. Beszállásnál ő Felsége egy fiatal hölgyet vett észre, ki egy virágoskrot tartott kezében, melynek közepén kirakva ő Felsége nevének kezdő betűi voltak láthatók. A király parancsára Bellegarde gróf vette által azt. ő Felsége igen vidám volt, szívélyesen bucsuzott el a toscanai hercegtől, leereszkedőleg üdvözölte a számos jelenlevőket. Elutazása után a helytartó hosszabban beszélgetett az előbb említett idős nővel; a nő Schnekenauiból való volt. Ajándoka kis fehér porczellán képből állott, melyek egyike a boldogságos szüzet, másik pedig a szent háromságot ábrázolta. Aussig- és Bodenbachban nagy készüléket tettek a király fogadására. Az indóháztól az udvari gyász iránti tekintetből lobogók hiányzóttak. A király itt szász egyenruhába öltözött át. Bodenbachban a szász király küldöttje, Frankenstein báró és Grüner főcensul várták.

— **Előkészületek a delegációk ülésére.** A „P. Lloyd“ írja: A közösgyi kormány a delegáció ülésszakának megnyitására vonatkozó előkészületeken oly buzgalommal dolgozik, mely biztosíthat bennünket, hogy a legmagasabb összehívó iratokban megállapított határnap meg fog tartatni. Így p. Andrassy gróf megrendelte, hogy a vörös könyvnek, melyet egy ó császár királyi kíséretében levő miniszter tanácsos állít össze, javítási íveit küldjék ezután Berlinbe, hogy a gyűjtemény elkészülése halasztást ne szenvedjen. A delegatíók büreauija is, melynek vezetése most is, mint eddig Krausz báró osztálytanácsosra bízott, már készülődik Pestre, hová Kuhn báró, Fröh osztályfőnökkel és Holzgethan báró elnöki irodájokkal e hó 15. fognak érkezni. Az osztrák képviselőház elnöke az onnan választott delegatusokat még tegnap értesítette a közösgyi bizottságok összehívásáról.

— **Karlóviczról** september 3-ki kelettel írják Lovag Moilinary Antal altábornagy ur, a horváth-szlavon határőrvidék kormányzó-parancsnoka, tegnap délután városunkba érkezett s itt működése által, mely ma délelőtti 10 óráig tartott, minden körben a legjobb benyomást hagyta hátra. ő exja gondos vizsgálat alá vette úgy közgazgatási, mint törvénykezési állapotainkat s a nálla tisztelő testületek mindegyikének oly nyilatkozatokat tőn, melyek szintegy mély szakavatottságról, mint kormányunk erélyes, de legjobb szándékú törekvéseiről tettek tanúságot. A gymna-

siumi tanári testület tagjainak szívére kötő, hogy óvakodjanak az ifjak egész életére kiható fogékony keblét — a tudományok helyett politikai pártgyűlölettel megmólyeozni, mert, ugymond, a rossz irányt minden téren, úgy a törvénykezésin, mint a közlekedésin s egyebütt is könnyű megjavítani, de az ifjak kebelében elvetett rossz mag örökre csak vad gyümölcsöket teremhet. — Városunk nagybörészt loyális polgársága a vendég tiszteletére kivilágítást rögtönzött. Az altábornagy ur a délelőtti gőzhajón távozott körünkől a Budapestén át utazott haza Zágrábba.

— **Dalkörünk győzelmet aratott**, s most büszkén babérral homlokán tér vissza. Ezt az eredményt a kitartással és szorgalommal párosult tehetség vitta ki. Köszönet Kolozsvár városa nevében, melynek kiküzdötték az elismerést.

— **Három nagybecsű munkának** befejezésén dolgozik jelenleg id. Kubinyi Ferencz. Az első a Magyar és hozzátartozó országokban talált ősgérinczesek, emlézők és lovak maradványainak, melyeket nagyrészt ő gyűjtögetett és tudományosan rendezett, őslénytana: számos ábrával kapcsolatban a most élő lofajok csontvázaival s a magyarországi legszebb lovak s csikók, mezőhegyesi mén, félvér, st. s aztán az ottani gulyabeli marhák, tehén, borjú, bika stb. ismertetésével. Sőt kapcsolatban történelmi és nemzetgazdasági életünk főbb mozzanataival atnyira, hogy az egyik érdekes cikk a népvándorlás s különösen a magyarok kijövetelére is kiterjeszkedik, ismertetve az akkorbehozott házi s gazdasági állatokat melyek nyomán nagyon kétségessé válik a finnekkel csuvaszokkal s több északi vadnépekkel viszonylat. **Második** munkája az elhalt fák óriási maradványairól és az élő óriás fák egyes legnevezetesebb példányairól szól, ismertetve az általa felfedezett 24 öl hosszú kővetület, s több nevezetes alakzatot az ő s jelenkori növényvilág kitűzőbb példányairól. **Harmadik** munkája Konstantinápolyban s Törökországban gyűjtött tapasztalataival ismertet meg. Szól első rendben a **Tököl-féle emigrációjáról**, másodrendben **Rákóczy Ferencz** emigrációjáról, végre **Kosuth Lajos** és társai emigrációjáról. Mindhárom munkához számos érdekes ábra leendő mellékelve; melyek egy részét, az őslénytani s mostani nevezetesebb hazai példányok ábráját szerző, a bécsi világtárlatra is hajlandó felküldeni, de csak akkor, ha meggyőződik, hogy ott Magyarország nem épen provinciális, de önálló szerepet viend.

— **Az országos dalár-ünnepélyen** az első díjt nyerte a pesti, másodikat a pécsi s harmadikat a kolozsvári dalkör stb, a pesti egy „billikoma“ nyert, a kolozsvári dalkör pedig egy ezüst „ünneppalózt“.

— **A kolozsvári tűzoltók** számára készített **omnibus fecskendővel** aranyérmét nyert **Walzer** pesti tűzoltószeg gyáros a kécskeméti iparműkiallításán. E jeles fecskendő Kecskemétre egyenesen Kolozsvárra indította, és holnap kedden ide érkezik.

— **Belsőszolnokmegye főispánjává** gr. Bethlen Sándort nevezték ki ő felsége.

— **Az „Európa szálloda“** mulató nyári helyiségében — a Borszékéből visszatérő Oláh János debreczeni népzeneész 14-ed magával szombaton és vasárnap zene-estélyt rendezett. Mindkét este meglehetősen számu közönség előtt buzgólkodtak Faraó ivadéka s azok nem voltak fukarok az elismerés nyilvánításában; de mégis, midőn csárdást húztak, mindenki Salamon János társulatára gondolt, mert őt ebben fölül nem mulja senki. — Debreczen egyébiránt büszke lehet népzeneészeire.

— **Haynald Lajos érsek ur** — mint értesülünk — névnapi alkalmából a Kalocsán felállítandó árvaház alapjára 25,000 frtot adományozott; és megbizta a főkáptalant, hogy az e célra már létező pénzalap segélyével az intézetet mielőbb létesítse. Ugyanezen alkalmából a kalocsai jótékony nőegyletnek 200 frtot szíveskedett adni.

— **Szép egyetértés uralkodik** nemzetiségi és vallás különbség nélkül a póttanfolyamra begyűlt néptanítóink között; mutatja ezt, hogy midőn a napokban egy román pályatársuk meghalt, annak koporsóját mindnyájan kísérték s a sarkertben egy szép magyar bucsuztatót mondtak a megholt fölött.

— **A halál aratni kezd.** Néptanítóinknak szombaton temetésök volt. — Rövid ideig tartott betegség után, egy társukat kísérték ki az öröknyugalomra.

**Deressin lovardájában** naponta esti 7 órakor **NAGY ELŐADÁS** folyton újabb műsorozattal rendeztetik.

**Távirati tudósítás a bécsi börzéről.**

September 0-ról. 5% metaliques 66.25  
5% nemzeti kölcsön 71.30. 1860-ki államkölcsön 105.20 Bankrésvények 886. Hitelrésztvények 341.70. London 109.— Ezüst 107.75 Cs. kir. arany 524 20 frankos arany 871.—

Földterhermentesítési kötvények: Magyar 82. — Temesi 81.— Erdélyi 80.— Horv. Szlavon 83.75.

Felelős szerkesztő **Sándor János.**

## Hirdetmény.

A nagy-bányai m. kir. jószágigazgatóság részéről közhírré tételük, miszerint a nagyméltósági m. kir. pénzügyminis-  
teriumnak f. évi augusztus 18-án 44821-ik szám alatt kelt intézménye folytán Belső-Szolnokmegyében fekvő következő kinc-  
s-tári birtokok zárt írásbeli ajánlatok mellett tartandó árverés útján felsőbb helyi jóváhagyás fenntartása mellett a legelőbbet ígér-  
nek örök áron el fognak adni, és pedig:

| Sorszám | Helység    | Helyi elnök-jelölt<br>könyv | Mellékes<br>köz-<br>igazgatási<br>hatóság | Eladandó birtok |       |                     |          | Észrevételek |      |     |             |                                                                                                                                                          |
|---------|------------|-----------------------------|-------------------------------------------|-----------------|-------|---------------------|----------|--------------|------|-----|-------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|         |            |                             |                                           | épületek        | malom | a föld részletezése |          |              |      |     |             |                                                                                                                                                          |
|         |            |                             |                                           |                 |       | 1 hold = 1600 öl    | Beosztás |              |      |     |             |                                                                                                                                                          |
|         |            |                             |                                           | szántó          | erdő  | hold                | öl       | ft           | kr   |     |             |                                                                                                                                                          |
| 1       | Nagyborsó  | 2                           | Belső-Szolnok-megye                       | —               | —     | 5                   | 491      | 6            | 1370 | 85  | 3725900     | Az erdő kivételével a többi birtok a malom-jog és kőreszma kivételével évi 120 forintért 10 évre, 18 1. május 1-től 1884. április 30-ig haszonbérbe van. |
| 2       | Soósmező   | 20                          | —                                         | 1               | 1     | 2                   | 1300     | 6            | 832  | —   | 80          | Az italméresi jog kivételével 138 ft 94 kr 10 évre 1871. május 1-től 1881. április 30-ig haszonbérbe van kiadva.                                         |
| 3       | Ungurfalva | 97                          | —                                         | 1               | —     | —                   | —        | —            | —    | —   | 410         | az erdő és kőreszma kivételével — évi 125 ft 11 krét 10 évre, 18 1. május 1-től 1881. április 30-ig haszonbérbe van kiadva.                              |
| 4       | Hollómező  | 43                          | —                                         | —               | —     | 10                  | 815      | 36           | 372  | 119 | 8007145     | — évi 125 ft 11 krét 10 évre, 18 1. május 1-től 1881. április 30-ig haszonbérbe van kiadva.                                                              |
| 5       | Boerfalva  | 83                          | —                                         | —               | —     | —                   | —        | —            | —    | —   | 20213109928 | —                                                                                                                                                        |

és pedig következő feltételek alatt:

1-ször a zárt és 50 kros bélyeggel ellátott ajánlatok f. évi **október hó 28-án** délelőtti 10 óráig lesznek a nagy-  
bányai m. kir. jószágigazgatóságnál beadhatók; későbbben érkezettek semmi szín és ügy alatt el nem fogadtnak.

2-ször. Ezen ajánlatokhoz a fen kijelölt becserélének 10%-ka akár készpénzben, akár árfolyam szerint számított ál-  
lamkötvényekben csatolandó, abban az ajánlott összeg számokkal és betűkkel világosan kiírandó és nyíltan kijelentendő; hogy  
ajánlattevő az árverési feltételeket jól ismeri, és magát azoknak aláveti.

3-szor. Az eladás csak a jelenlegi teltleges birtokállásra terjesztetik ki, ellenben a kincstárnak mint földesurnak  
azon földesuri jogait, melyeknek jelenleg teltleges birtoklásában van: mint a kocsmárlás, vadászat és révjogok, valamint  
mindazon virtualitásait, melyek a bekövetkezendő birtokrendezés folytán a közhelyek felosztásából, ugyisint a királyi kisebb  
hasznvételi jogok szabályozásából, vagy bekövetkező megváltásából a kincstár háramlani fognak, fenntartva maradnak;  
ennélfogva a koresmák, és ehhez tartozó telkek és épületek a jelen árverés tárgyát nem képezik.

4-szer. A vételárak a nagybányai kincstári gazdasági hivatal pénztárába lesznek befizetendőek, és pedig a vevő  
tartozik bántapénzzel 14 nap alatt, ha a tárgy vételára 200 forintot meg nem haladja az egész összegig; ha a vételár 1000  
forintnál többet nem tesz ennek feléig, 1000 forinton felül pedig egy negyedéig kiegyesíteni, ellenkező esetben a lefett bá-  
napénz a kincstár javára bevonatnak.

A fizetési részlet második fele, illetőleg negyede az árverés után számítandó két hónap, harmadik negyede három  
hónap, negyedik negyede négy hónap múlva teendő le. Tízezer forinton túl terjedő összegre nézve a fizetési határidő egész  
egy évi tartamra tűzetik ki.

5-ör. A nyilvánkönyvileg kitüntetett tulajdon és birtokjogálláson kívül a részletek ismertető jelének, minőségeinek,  
és előadott termékeknek valóságaért és jogi természetéért szavatosság nem vállaltatik.

6-or. Az eladás tárgyat képező egyes erdő, vagy legelőrészek irányában tényleg fenálló szolgalmak, a menyiben  
nyilvánkönyvileg kitüntetve nem lennének is — yett birtokot továbbra is azon mérvben terhelendik, a minőben azokat a kir.  
kincstár bírta.

7-szer. A vevő részére a vételár első részletének befizetése után nyilván könyvi előjegyzésre alkalmas okirat fog  
a nagybányai gazdasági hivatal által kizsálgáltatni, melynek alapján a tulajdon feltétlen átiratását — csak is a feltételek telje-  
sítése után eszközölhetendi, — a midőn a jelenlegi bérlok a fen kimutatott haszonbérlet tartamaig a bérösszeget vevőnek lesz-  
nek kötelesek fizetni; — végül

8-or: Vevő a birtok változást, úgy mindennemű erre vonatkozó bélyegilletékeket sajátjából köteles fedezni.

Kelt Nagy-Bányán, augusztus hó 31-én 1872.

A m. kir. jószágigazgatóságtól.

## THEA és RUM

MANDL A. U.

porosz királyi udvari szállítónál

BRÜNN-ben.

Családi thea fontja 2 ft, 2 ft 50 kr, egész 3 ft.  
Karaván thea „ 4 ft, 5 ft, 6 ft, egész 8 ft.  
Cuba-rum, igen finom, kupája palackokkal együtt 1 ft.  
Jamaica-rum palackokkal 80 kr, egész 2 ft 20 kr.  
Francia liqueurek, u. m. Anisette, Curaçao, Crème de Rose,  
Vanille-Kömény, sat., palackok száma 1 ft 20 kr.  
Hollandi liqueurek palackok száma 2—3 ft.  
Muszka Allash porcellán kancsókban 70 krtól 2 ft 40 krig.

Szállítás vidékre utánvét mellett.

Arjegyzékek, kívánatra, in-  
gyen küldetnek meg.

## Megjelent és Demjén László

könyvkereskedésében Kolozsvárt és általa minden  
könyvárusnál kapható:

## Kolozsvár története.

Első kötet.

Oklevéltárral. (I.) Ös- és középkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u.)  
Egy külön kötet világesítő rajzokkal. (36 tábla.)

Irta Jakab Elek.

Ára 10 frt.

Ez a kötet a történeti és régészeti munkák itt hosszasan díszesleg és aján-  
lani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e  
munka kiadásával magának maradó emléket emelt. Siessen tehát a város értelmes  
közönsége, a munkát pártfogása alá venni és terjeszteti, hogy a nagyszorgalmu és  
szakutód íróba minél több kedvet öntsön e munka folytatására, melynek legérdekesebb  
része az utjabkor története lesz. A ki megszerzte magának ezen 3 részből álló első  
kötetet, az bizonyára érdeklődéssel fogja lapozgatni és benne bízni, hogy a folytatását  
minden áron megszerezze magának.

Demjén László.

Első nyilvános felsőbb

## Kereskedelmi tanintézet

BÉCSBEN, Praterstrasse Nro. 32.

PORGES KÁROLY.

direktor.

Az előadások októberrel kezdődnek. A beiratások szeptember 26-tól  
fogva. Programok az igazgatóságnál kaphatók.

PORGES KÁROLY, igazgató.

## Rothschild és Társa

Opernring 21.

BÉCS.

minden húzásra érvényesek

40-ed cs. k. osztr. államsorsjegy 1839-ből 6 ft.

20-ad cs. k. osztr. államsorsjegy 1860-ból 8 m.

20-ad magyar nyerekménysorsj. gy 1870-ből 7 m.

20ad török vasuti sorsjegyre 1870-ből

(36 húzásra érvényes)

Orvosság nélkül.

MELL- és TUDÓ-

Orvosság nélkül.

J.H. Fickert, Dir. Berlin.

Wall-Strasse No. 23.

A levelezés 3 ft o. e. melléklendő.

Orvosság nélkül.

Orvosság nélkül.

Legjobb varrógépek.  
KÖNIG-féle  
kezi varrógépek  
BÉCSBEN.

Schwarzembergerstrasse 4.

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4

4